

POZDRAVNI NAGOVOR MINISTRICE KATARINE KRESAL OB OTVORITVI 10. POSVETA O PREPREČEVANJU, ODKRIVANJU IN PREISKOVANJU NASILJA NAD OTROKI (Brdo pri Kranju, 7. april 2011)

Spoštovana varuhinja človekovih pravic dr. Zdenka Čebašek Travnik,
minister za pravosodje Aleš Zalar,
namestnica generalnega direktorja policije mag. Tatjana Bobnar,
organizatorji in udeleženci posveta.

Nasilje nad otroki je tema, ki ji na Ministrstvu za notranje zadeve in Policiji namenimo veliko pozornosti in je kot del nasilja v družini tudi pomembna prednostna naloga ministrstva v tem mandatu. Vaš tradicionalni posvet, pa tudi cela vrsta drugih izobraževalnih programov, ki jih izvaja policija, so temeljni pogoj za strokovno in učinkovito preprečevanje, odkrivanje in pregon nasilja nad otroki.

V vaših razpravah zagotovo ne boste mogli mimo zadnjega primera na Zaloški cesti v Ljubljani, ki je pred tednom dni pretresel vse nas. Ne moremo namreč doumeti, kaj se zgodi v glavi starša, da s tako krutim ravnanjem uniči nedolžno otroško življenje. Res je, da se policisti, tožilci, sodniki in odvetniki s takimi primeri običajno srečate šele takrat, ko do nesreče že pride in da pri preventivnem delu na tem področju sodelujejo v prvi vrsti druge institucije.

Kljub temu pa nas to ne bi smelo odvrniti od tega, da razmislimo ali smo kot družba naredili dovolj, da bi prepoznali stiske ljudi, ki pripeljejo do takih dejanj in ali smo naredili dovolj, da bi otroka obvarovali pred takim nedoumljivim nasiljem. Povsem verjetno je, da tega konkretnega primera ni bilo mogoče preprečiti, pa vendarle nas vse druge potencialne žrtve zavezujejo, da storimo na tem področju korak naprej. Vsak naš korak pa mora biti dobro premišljen in previden, saj hodimo po zelo spolzkem terenu, kjer je meja med *preveč* in *premalo* zelo tanka. Tu namreč naletimo na svojevrsten paradoks. Preprečevanje in osveščanje o nasilju nad otroki je tema, o kateri neradi govorimo. Ko pa se zgodijo konkretni primeri, so ti vselej deležni velike pozornosti in kritične presoje javnosti.

Da gre pri vprašanju nasilja nad otroki v resnici za občutljivo področje, čeprav vlada med nami neko navidezno soglasje o dobrobiti slehernega otroka, dokazujejo tudi številne razprave o predlogu Družinskega zakonika, v okviru katere je bila ena bolj perečih tem prepoved telesnega kaznovanja otrok. Nekateri namreč v tem vidijo nedopusten poseg države v pravico in dolžnost staršev, da vzgajajo svoje otroke. Vendar je takšen argument nekoliko pavšalen, saj se Družinski zakonik tega loteva s takoimenovano programsko določbo, ki izraža jasno sporočilo države, da takšnega kaznovanja ne sprejema. V pravico staršev do vzgoje svojih otrok v tem smislu država posega ravno toliko, kot posega v pravice slehernega od nas, ko nam z grožnjo kazenske sankcije prepoveduje, da bi se fizično znesli nad nekom drugim. S telesnim kaznovanjem se otroka ne da vzgojiti v moralno in odgovorno osebo, ki drugim ne želi ničesar, kar ne bi želela tudi sebi, temveč v preplašenega, nasilja vajenega posameznika, ki se bo nekoč zelo verjetno znašel na drugem koncu te iste palice.

Velikokrat poudarjamo, da žrtve takšnega in drugačnega nasilja v svojem trpljenju ne smejo ostati same. To morajo pri svojem ravnanju upoštevati vse institucije, ki se ukvarjajo z žrtvami oziroma morda celo predstavlja njihov prvi stik z zunanjim svetom po prenehanju nasilja. Nasilje daje občutek nemoči, posameznika osami in izolira od okolice. Ob pomanjkanju pozitivne

spodbude od zunaj je zelo pogost odziv žrtev postopno prevzemanje krivde za nasilje nase. Otroci, ki so v odnosu do odraslih zaradi lastne nesamostojnosti in nebogljenosti že *a priori* v močno neenakopravnem položaju, pa so v nasilnem okolju nedvomno najbolj osamljena bitja na tem svetu. In otrok, ki si na svoja mala ramena naloži breme krivde za nasilje, ki ga povzročajo odrasli, nosi pravzaprav na njih breme celotnega sveta, tako ali tako prepogosto zaznamovanega z nasiljem vseh vrst in oblik. S to gesto doživi nasilje svoj vrhunec in velikokrat žal dokončno zmago.

Da se to vendarle ne bi dogajalo, smo si letos na Ministrstvu za notranje zadeve za prednostno nalogo zadali osveščanje na področju spolnih zlorab otrok. O tem smo že govorili pred meseci v Tacnu na strokovnem posvetu, v prihodnjih mesecih pa začnemo akcijo za osnovnošolske otroke, s katero želimo otroke seznanjati s tem, kdaj dotiki ali ravnanja njihovih bližnjih doma ali v šoli postanejo zloraba in kako morajo ravnati v takih primerih oz. na koga se lahko obrnejo. V lanskem letu je policija obravnavala kar 244 primerov kaznivega dejanja spolnega napada na osebo, mlajšo od petnajst let.

Represivni odziv države ima, in to poudarjam tako pogosto, da se marsikdo že čudi, da vodim resor notranjih zadev, svoje meje. Policija in tožilstvo, ki sta tradicionalna organizatorja tega posveta, sta namreč mehanizma, ki – kot sem že omenila - pretežno pričneta delovati, ko je bila škoda že storjena. Povedano nekoliko drugače: policija in tožilstvo se v okviru svojih pristojnosti večinoma ukvarjata s tistim, kar je bilo včeraj, nam pa mora iti v prvi vrsti za tisto, kar bo jutri. Naša prihodnost bo namreč nekoč vsakdan naših zanamcev – zato moramo vsi v okviru svojih pristojnosti storiti vse, da jim zagotovimo najboljšega od možnih svetov. Upam, da bo letošnji posvet potekal v duhu teh besed, in prepričana sem, da boste s prispevki s posameznih področij pripomogli k celovitejši sliki o tem, kako nasilje nad otroki prepoznati in ga preprečevati.